

Правові аспекти регулювання нотаріальної діяльності в умовах цифрової трансформації

Чижиков Олександр Олександрович

Опубліковано	Секція	УДК
17.12.2024	Право	347.961:004.94(477)

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14506910>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. У сучасних умовах цифрової трансформації суспільства актуальним є впровадження електронного нотаріату (е-нотаріату) як ефективного інструменту модернізації нотаріальної діяльності. Цифровізація нотаріальних процесів сприяє підвищенню прозорості, ефективності та доступності послуг, що відповідає найкращим міжнародним стандартам. Водночас упровадження е-нотаріату стикається з низкою викликів, зокрема у сфері кібербезпеки, нормативно-правового регулювання та адаптації до цифрових технологій. Це визначає необхідність глибокого аналізу сучасного стану та перспектив розвитку нотаріальної діяльності в умовах цифровізації.

Метою статті є аналіз сучасного стану правового регулювання нотаріальної діяльності в умовах цифровізації, визначення ключових проблем, що виникають у процесі впровадження цифрових технологій, а також характеристика міжнародного досвіду для формулювання напрямів удосконалення нормативно-правової бази українського нотаріату.

У процесі дослідження використано комплексний підхід, що включає методи аналізу, синтезу, порівняння та прогнозування, для систематизації правової бази нотаріальної діяльності, аналізу міжнародного досвіду, оцінювання перспектив розвитку електронного нотаріату в Україні та підготовки практичних рекомендацій щодо модернізації правового регулювання в умовах цифрової трансформації.

У статті схарактеризовано сучасний стан нотаріальної діяльності в Україні, акцентовано увагу на недостатній інтеграції цифрових технологій у нотаріальні процеси. Визначено основні проблеми, зокрема відсутність єдиного електронного реєстру нотаріальних дій, низький рівень цифрової грамотності серед нотаріусів та громадян, а також ризики, пов'язані з кібербезпекою. Досліджено міжнародний досвід, зокрема впровадження е-нотаріату в таких країнах, як Естонія, Грузія, Німеччина та Франція, і виділено аспекти, які можуть бути адаптовані в Україні.

Для успішного впровадження е-нотаріату необхідно розв'язати проблеми нормативно-правового регулювання, підвищити рівень цифрової грамотності серед нотаріусів, забезпечити кібербезпеку та інтегрувати українську систему в міжнародний

---

¹ доктор філософії, приватний нотаріус Київського міського нотаріального округу Чижиков О.О., м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-8248-1159>

контекст. Отримані результати можуть стати основою для подальших досліджень та вдосконалення нормативної бази в умовах цифрових викликів.

Ключові слова: електронні реєстри, автоматизовані системи перевірки документів, дистанційна ідентифікація особи, стандарти електронного документообігу.

Legal Aspects of Regulating Notarial Activities in the Context of Digital Transformation

Abstract. In today's digital transformation, it is important to introduce an electronic notary (e-notary) as an effective tool for modernising notarial activities. The digitalisation of notarial processes contributes to increased transparency, efficiency, and accessibility of services that align with the best international standards. At the same time, introducing e-notaries faces several challenges, including cybersecurity, regulatory and legal regulation, and adaptation to digital technologies. This necessitates an in-depth analysis of the current state and prospects for developing notarial activities in digitalisation.

The purpose of the article is to analyse the current state of legal regulation of notarial activities in the context of digitalisation, to identify the key issues arising in the process of digitalisation, and to characterise international experience to formulate the directions for improving the legal framework of Ukrainian notaries.

The study uses a comprehensive approach, including methods of analysis, synthesis, comparison, and forecasting, to systematise the legal framework of notarial activities, analyse international experience, assess the prospects for the development of electronic notaries in Ukraine, and prepare practical recommendations for modernising legal regulation in the context of digital transformation.

The article describes the current state of notarial activity in Ukraine, focusing on the insufficient integration of digital technologies into notarial processes. The author identifies the main problems, including the lack of a unified electronic register of notarial acts, the low level of digital literacy among notaries and citizens, and cybersecurity risks. International experience, in particular the introduction of e-notaries in countries such as Estonia, Georgia, Germany, and France, is studied, and aspects that can be adapted in Ukraine are highlighted.

Resolving regulatory issues, increasing the level of digital literacy among notaries, ensuring cybersecurity, and integrating the Ukrainian system into the international context are necessary for the successful implementation of e-notaries. The results obtained can serve as a basis for further research and improvement of the regulatory framework in the face of digital challenges.

Keywords: electronic registers, automated document verification systems, remote identification, electronic document management standards.

Вступ

Активна інтеграція України до європейської та міжнародної спільнот стимулює перегляд і адаптацію нормативно-правового регулювання в різних сферах суспільного життя, зокрема у сфері нотаріальної діяльності. Через стрімкий розвиток цифрових технологій перед сучасним нотаріатом постають нові виклики та можливості, що потребують як інноваційного підходу, так і належного правового забезпечення.

Упровадження цифрових інструментів у нотаріальну діяльність відкриває широкі перспективи для підвищення ефективності роботи нотаріусів та якості послуг, що надаються. Зокрема, електронні реєстри, автоматизовані системи перевірки документів та дистанційна ідентифікація особи сприяють зменшенню ризиків шахрайства та значно спрощують доступ до нотаріальних послуг. Однак одночасно це створює потребу у розв'язанні правових питань, пов'язаних із захистом персональних даних, забезпеченням кібербезпеки та збереженням конфіденційності клієнтів.

Цифрова трансформація вимагає переосмислення традиційних підходів до нотаріальної діяльності, враховуючи необхідність упровадження сучасних стандартів електронного документообігу та розроблення механізмів електронного нотаріату. У цьому контексті важливим є удосконалення правової бази для гармонізації з міжнародними стандартами та забезпечення належного функціонування цифрових інструментів. Таким чином, правові аспекти регулювання нотаріальної діяльності в умовах цифрової трансформації є надзвичайно актуальними для забезпечення стабільності, прозорості та ефективності роботи нотаріату в сучасному цифровому середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблематика цифровізації нотаріальної діяльності дедалі частіше стає предметом уваги науковців як в Україні, так і за кордоном. У своїх роботах дослідники акцентують увагу на необхідності модернізації нотаріальних процесів з огляду на зростання суспільного попиту на швидкі, зручні та прозорі послуги. Зокрема, Ю. Ю. Бисага [1], З. Журавльова [2] у своїх публікаціях висвітлюють переваги впровадження електронного нотаріату, зокрема створення єдиних електронних реєстрів та запровадження нотаріальних документів з QR-кодами, що значно спрощує процес пошуку інформації та мінімізує ризики шахрайства.

В. М. Марченко [3], А. В. Лиля-Барська [4] досліджують питання кібербезпеки в нотаріальній діяльності, наголошуючи на необхідності використання сучасних технологій захисту інформації, як-от системи на базі машинного навчання, для забезпечення безпеки електронного документообігу. Їхні статті також містять практичні рекомендації щодо підвищення цифрової грамотності нотаріусів та впровадження комплексних програм навчання.

Дослідження міжнародного досвіду, зокрема праць таких європейських авторів, як І. Агустін (I. Agustin) та Г. Ананд (G. Anand) [5], розкривають переваги інтеграції електронних нотаріальних систем у загальні цифрові екосистеми держав. У роботі цих авторів детально описано успішні приклади країн, де електронний нотаріат є невід'ємною частиною загальнодержавної цифрової платформи. Водночас їхні дослідження підкреслюють необхідність гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами.

Попри наявність численних публікацій, у науковій літературі недостатньо висвітлено питання впровадження е-нотаріату в умовах України, зокрема з урахуванням сучасних викликів, як-от воєнний стан і обмежений доступ до електронних ресурсів у певних регіонах. Також потребує доопрацювання проблема інтеграції нотаріальних процесів із державними реєстрами, а також формування єдиної цифрової інфраструктури. Таким чином, науковий інтерес запропонованого дослідження полягає в необхідності комплексного аналізу поточного стану цифровізації нотаріальної діяльності в Україні, узагальнення міжнародного досвіду та формулювання конкретних рекомендацій для вдосконалення нормативно-правової бази та практичного впровадження е-нотаріату.

Формулювання цілей статті (постановка завдання)

Мета статті – аналіз правових аспектів регулювання нотаріальної діяльності в контексті цифрової трансформації, визначення ключових викликів та можливостей для вдосконалення правової бази з метою забезпечення ефективного та безпечного функціонування нотаріату в цифровому середовищі.

Завдання статті:

- проаналізувати сучасний стан правового регулювання нотаріальної діяльності в умовах цифровізації;
- визначити основні проблеми, що виникають під час упровадження цифрових технологій у нотаріальну діяльність;
- охарактеризувати міжнародний досвід регулювання нотаріальної діяльності в умовах цифрової трансформації та запропонувати напрями вдосконалення нормативно-правової бази для адаптації нотаріату до сучасних цифрових викликів.

Матеріали та методи

У процесі дослідження правових аспектів регулювання нотаріальної діяльності в умовах цифрової трансформації було використано комплексний підхід, який включав аналіз, синтез, порівняння та інші методи юридичної науки. Послідовність виконання дослідження базувалася на таких етапах.

Метод аналізу та синтезу застосовувався для систематизації інформації про чинну правову базу нотаріальної діяльності та її адаптацію до цифрових технологій. Цей метод дозволив структурувати матеріал і виокремити ключові проблеми.

Порівняльно-правовий метод використовувався для аналізу міжнародного досвіду регулювання нотаріальної діяльності в цифровому середовищі, що дало змогу визначити найбільш ефективні моделі правового регулювання та можливість їх імплементації в українське законодавство.

Прогностичний метод застосовувався для оцінювання перспектив розвитку електронного нотаріату в Україні та прогнозування можливих правових і практичних наслідків запровадження цифрових технологій.

Застосування зазначених методів дозволило забезпечити цілісність і системність дослідження, а також аргументувати його результати. Такий підхід сприяв глибокому аналізу теми та підготовці практичних рекомендацій щодо модернізації правового регулювання нотаріальної діяльності.

Результати

Активна інтеграція України до європейських і міжнародних спільнот приносить значні результати, зокрема у формі трансформації політико-правової сфери, впровадження цифрових технологій у державне управління, а також стимулювання розвитку цифрових компетенцій у суспільстві. Ці зміни створюють основу для адаптації до сучасних викликів цифрової епохи, зокрема в нотаріальній діяльності.

Україна свідомо вибудовує цифрову політику, яка впливає на формування відповідної законодавчої бази. Остання формує підґрунтя для цифрової трансформації державних інституцій, зокрема нотаріальної діяльності (табл. 1). У контексті цифровізації нотаріат стає не лише інструментом збереження та передачі інформації, а й засобом забезпечення юридичної безпеки в електронному середовищі.

Таблиця 1

Нормативна база, що регулює впровадження цифрових механізмів у державний апарат

Назва	Характеристика
Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 р. [6]	Визначає порядок роботи з електронними документами, включаючи електронний підпис та електронний документообіг
Закон України «Про електронну комерцію» від 03.09.2015 р. [7]	Закріплює правові основи електронної торгівлі, регулюючи електронні договори, платежі та права споживачів

Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 р. [8]	Закріплює правові основи електронної торгівлі, регулює електронні договори, платежі та права споживачів
Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. [9]	Установлює правові засади доступу до інформації та її захисту в електронному форматі
Закон України «Про електронні довірчі послуги» від 05.10.2017 р. [10]	Регламентує електронний документообіг, використання цифрових ідентифікаторів та електронних архівів
Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. «Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації» [11]	Передбачає формування цифрових навичок, необхідних для ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій

Джерело: складено автором на основі [1, с. 13]

Особливості правового регулювання електронного нотаріату в Україні демонструють поступову інтеграцію цифрових технологій у сферу нотаріальної діяльності, яка традиційно асоціюється з паперовими документами та фізичною присутністю сторін. Хоча базовий Закон України «Про нотаріат» не містить чітких положень про цифрові інструменти, його положення залишають простір для їх застосування через регулювання іншими нормативно-правовими актами [12].

Закон «Про нотаріат» визначає нотаріат як систему органів і посадових осіб, відповідальних за посвідчення прав, фактів, які мають юридичне значення, та вчинення інших нотаріальних дій. Ця загальна рамка не обмежує можливостей використання цифрових інструментів, а натомість дозволяє їм гармонійно впроваджуватися в межах чинного законодавства.

Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» став основою для введення електронного формату в нотаріальну діяльність. Він дозволяє використовувати електронні документи для посвідчення угод, автентифікації підписів та інших нотаріальних дій. Ключові вимоги до таких документів – забезпечення їх цілісності, автентичності та доступності – реалізуються завдяки сучасним технологіям, як-от електронний підпис. Це значно спрощує та прискорює процеси, одночасно забезпечуючи високий рівень безпеки.

Суттєвим кроком до реформування сфери нотаріату стало прийняття в першому читанні 15 лютого 2022 року законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення регулювання нотаріальної діяльності» [13]. Цей акт спрямований на те, щоб не лише зміцнити інститут нотаріату, але й пристосувати його до умов цифрового середовища. Він регулює впровадження системи єдиного нотаріату, що передбачає відмову від поділу нотаріусів на державних і приватних, що своєю чергою сприятиме уніфікації стандартів нотаріальної діяльності. Також пропонується розширити повноваження нотаріусів, включаючи такі функції, як реєстрація шлюбів, розірвання шлюбів, медіація та інші дії. Це зробить нотаріат більш універсальним і доступним для громадян. Крім того, документ передбачає впровадження електронної системи нотаріату, яка має забезпечити оперативність і доступність нотаріальних послуг у всіх регіонах країни.

Реалізація цих змін потребує внесення поправок до низки законодавчих актів, серед яких: Цивільний кодекс, Сімейний кодекс, закони «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» тощо.

Цифровізація нотаріальної діяльності є нагальною потребою сучасності, адже традиційні способи її організації дедалі більше втрачають ефективність у відповідь на виклики часу. Використання застарілих методів, неперевірених або неактуальних

інформації може поставити під сумнів законність документів, оформлених нотаріусом. Це своєю чергою підриває довіру до нотаріального процесу та не гарантує належного захисту прав і законних інтересів осіб, які звертаються за вчиненням нотаріальних дій [2, с. 149].

Електронний нотаріат, або е-нотаріат стає відповіддю на такі виклики, оскільки це поняття охоплює широкий спектр професійної діяльності нотаріусів із застосуванням цифрових технологій. Уже тепер нотаріуси активно використовують можливості електронних ресурсів для виконання своїх обов'язків. Вони мають доступ до таких реєстрів, як Єдиний реєстр нотаріусів, Єдиний реєстр спеціальних бланків нотаріальних документів, Державний реєстр обтяжень рухомого майна, Спадковий реєстр, Єдиний реєстр довіреностей, Державний реєстр речових прав на нерухоме майно, Державний реєстр актів цивільного стану громадян та Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців і громадських формувань [3, с. 42].

Однак комплексна цифровізація нотаріальної діяльності вимагає більшого. Важливим її аспектом є створення та впровадження електронного реєстру нотаріальних дій, який дозволив би автоматизувати та оптимізувати всі процеси, пов'язані з нотаріатом. Такий підхід забезпечить прозорість, зручність і оперативність нотаріальних послуг, а також підвищить рівень захисту інформації та документів, що має критичне значення в умовах сучасних кіберзагроз.

Успішне впровадження електронного нотаріату в інших країнах є яскравим прикладом того, як цифрові технології можуть підвищити ефективність і доступність нотаріальних послуг. У багатьох державах електронні реєстри нотаріальних дій, інтеграція з іншими базами даних та впровадження цифрових підписів стали стандартом сучасного нотаріату.

Однією з перших у цій сфері є Грузія, де електронний реєстр нотаріальних дій функціонує з 2009 року [4, с. 231]. Ця система дозволяє громадянам перевіряти інформацію про реєстрацію нотаріальних актів за допомогою унікальних номерів та інших реквізитів. Завдяки цьому громадяни можуть бути впевнені в достовірності нотаріальних дій, які їх стосуються, або перевіряти автентичність документів, представлених їм іншими особами.

Республіка Казахстан запровадила єдину нотаріальну інформаційну систему, яка об'єднує нотаріусів із державними базами даних [14]. Це дозволяє їм оперативно перевіряти документи та встановлювати статус громадян, які звернулися за послугами. Електронний цифровий підпис є обов'язковим елементом роботи нотаріусів у Казахстані, а сама система «Е-нотаріат» гарантує безпеку й точність у здійсненні нотаріальних дій.

У Франції функціонує спеціалізована мережа, яка об'єднує всі нотаріальні відділення. Вона забезпечує нотаріусам доступ до внутрішніх і публічних баз даних, а також можливість обміну інформацією з третіми сторонами. Французькі нотаріуси активно використовують електронний підпис і мають доступ до європейських баз даних, що є особливо важливим для міжнародних справ, наприклад, щодо заповітів або транскордонних правових питань [15, с. 71].

Італія ще з 1997 року впроваджує цифрові технології в нотаріаті за допомогою компанії «Нотартель», створеної Національною радою нотаріусів. Ця компанія забезпечує функціонування Єдиної нотаріальної мережі, яка спрощує документообіг і надає нотаріусам доступ до публічних реєстрів, а також дозволяє вносити зміни до них. Завдяки цій системі комп'ютеризація нотаріальної діяльності в Італії досягла нового рівня [16].

У Німеччині нотаріуси активно використовують електронні реєстри та цифрові інструменти [17, с. 549]. Федеральна нотаріальна палата випускає кваліфіковані електронні підписи, які забезпечують надійність електронного документообігу. Ці

підписи доступні не лише для нотаріусів, а й для інших професіоналів, як-от адвокати, що робить систему універсальною та зручною.

Естонія стала справжнім лідером цифровізації, впровадивши електронні технології в усі аспекти нотаріальної діяльності. Комплексний підхід цієї країни дозволяє нотаріусам виконувати свої функції максимально швидко та ефективно, водночас забезпечуючи високий рівень захисту даних.

Кожна із цих моделей демонструє, як цифрові технології можуть зробити нотаріальну систему прозорішою, доступнішою та надійнішою. Урахування цього досвіду дозволить Україні успішно реформувати свій нотаріат і адаптувати його до сучасних викликів.

Е-нотаріат не лише покращує ефективність роботи нотаріусів, але й відкриває нові можливості для громадян і бізнесу. Завдяки електронним технологіям можна спростити доступ до нотаріальних послуг, зробити їх більш доступними незалежно від місцезнаходження клієнта, скоротити час на оформлення документів і зменшити адміністративні бар'єри (табл. 2). Усе це робить цифровізацію не лише технологічною необхідністю, але й інструментом модернізації нотаріальної системи, що дозволяє їй відповідати найкращим міжнародним стандартам.

Таблиця 2

Переваги та виклики впровадження е-нотаріату

Переваги	Виклики
Доступність послуг незалежно від місцезнаходження клієнта	Необхідність інвестицій у технічну інфраструктуру
Прискорення процедур оформлення документів	Підвищені ризики кіберзагроз
Зменшення паперового документообігу	Потреба в адаптації законодавства
Посилення безпеки даних	Необхідність навчання нотаріусів
Прозорість і зручність для громадян	Розв'язання проблем цифрової нерівності

Джерело: власна розробка автора

Одним із важливих аспектів цифрової трансформації є впровадження електронних черг. Це дозволяє класифікувати питання, з якими звертаються клієнти, й відповідно оптимізувати роботу нотаріусів. Наприклад, громадяни отримують можливість уникнути тривалого очікування в «живій черзі», а нотаріуси можуть ефективніше планувати свій робочий час. Така система не лише зручна для клієнтів, а й сприяє підвищенню продуктивності роботи нотаріусів [18].

Ще одним значним кроком є автоматизація робочого місця нотаріуса. Використання спеціалізованого програмного забезпечення дозволяє вести електронний реєстр нотаріальних дій, швидко знаходити потрібну інформацію за заданими критеріями, а також здійснювати статистичний облік. Завдяки цьому нотаріус може самостійно контролювати роботу помічників, підготовку звітів і комунікацію з органами контролю. Такий підхід спрощує документообіг і зменшує кількість помилок, які могли би виникати під час паперової роботи.

На адміністративному рівні важливим рішенням є створення автоматизованої онлайн-платформи для обміну інформацією між нотаріусами та державними реєстрами. Натепер відсутність такої платформи значно ускладнює роботу, збільшуючи час очікування виконання нотаріальних дій. Зокрема, доступ до баз даних судових ухвал, банківської системи чи реєстрів обтяжень майна дозволить значно пришвидшити перевірку документів і прийняття рішень. Також актуальним є впровадження механізмів для автоматичного контролю здійснення оплати за нотаріальні послуги, що забезпечить прозорість і запобігатиме зловживанням.

Особливу увагу слід приділити використанню сучасних засобів захисту інформації. Як зазначає експерт Н. Козаєва, програма Bitdefender Gravity Zone Business Security

Enterprise забезпечує багаторівневий захист комп'ютерів нотаріусів від кіберзагроз, зокрема фішингових атак [19]. Така система включає машинне навчання та аналіз поведінки, що дозволяє ефективно виявляти і блокувати кібератаки. В умовах цифровізації важливо, щоб усі нотаріуси використовували подібні технології для захисту даних.

Ще одним перспективним напрямом є впровадження онлайн-зустрічей на спеціалізованих платформах, зокрема таких, як Zoom. Це забезпечує зручність для клієнтів, котрі перебувають у віддалених місцях, а також фіксує час і дату проведення зустрічі. Записи таких сесій можуть зберігатися як додатковий доказ у разі необхідності. Крім того, це рішення відповідає викликам воєнного стану, коли територіальність виконання нотаріальних дій може бути ускладненою.

Водночас запровадження цифровізації дозволить створити єдиний реєстр нотаріусів, що спростить пошук інформації про послуги, які вони надають. Формування тарифної сітки забезпечить прозорість у сфері оплати послуг і захистить клієнтів від переоплат. Відмова від принципу територіальності також стане важливим досягненням, що забезпечить доступ до нотаріальних послуг незалежно від місцезнаходження клієнта.

Як зазначає С. Орлов, підключення нотаріусів до системи електронного нотаріату вже почалося [20]. У Києві впроваджуються нотаріальні документи з QR-кодами, що дозволяють спрощувати процеси зберігання та перевірки документів. У перспективі планується створення електронних кабінетів для нотаріусів і клієнтів, що сприятиме прозорості та захищеності процесу отримання послуг. Усі ці інновації підкреслюють необхідність активного розвитку інтеграційних процесів цифровізації в нотаріальній діяльності, що наближає її до найкращих міжнародних стандартів.

Запровадження е-нотаріату, хоч і має значний потенціал для модернізації нотаріальної системи, супроводжується низкою серйозних викликів. Одною з найбільших є проблема цифрового розриву, який особливо гостро проявляється у віддалених регіонах і серед соціально незахищених верств населення. Недостатній рівень цифрової грамотності серед клієнтів і навіть серед самих нотаріусів може ускладнити використання електронних послуг. Для подолання цього необхідно розробити програми навчання і підвищення кваліфікації для нотаріусів, а також проводити інформаційні кампанії серед населення, спрямовані на популяризацію е-нотаріату.

Значною проблемою є й висока вартість технічного обладнання та програмного забезпечення, необхідного для функціонування електронного нотаріату. Не всі нотаріальні офіси мають можливість інвестувати в сучасні технології, що створює ризик нерівності в доступі до нових інструментів. Державна підтримка, зокрема субсидії або пільгові кредити, може стати важливим фактором у подоланні цього виклику.

Таким чином, цифровізація створює нові можливості для модернізації нотаріальної діяльності, водночас ставлячи перед державою завдання розроблення відповідного правового забезпечення та розв'язання супутніх проблем.

Висновки

У процесі дослідження сучасного стану правового регулювання нотаріальної діяльності в умовах цифровізації встановлено, що нормативно-правова база України перебуває на етапі активної адаптації до викликів цифрової трансформації. Хоча вже зроблено перші кроки у впровадженні електронного нотаріату, як-от використання електронного підпису та створення електронних реєстрів, загальний рівень цифровізації поки ще не відповідає сучасним потребам суспільства та бізнесу. Відсутність єдиної платформи для автоматизованого обміну інформацією між державними реєстрами та нотаріусами суттєво ускладнює виконання нотаріальних дій і гальмує процеси цифрової інтеграції.

Аналіз основних проблем, що виникають під час впровадження цифрових технологій, дозволяє виділити кілька ключових аспектів. По-перше, це недостатній рівень захисту інформації в електронних системах, що підвищує ризик кіберзагроз. По-друге, відсутність єдиного правового регулювання для цифрового нотаріату створює прогалини в законодавстві, які гальмують процес його впровадження. По-третє, існує потреба в уніфікації процесів автоматизації нотаріальної діяльності, щоб забезпечити її прозорість, ефективність і доступність для громадян.

Міжнародний досвід регулювання нотаріальної діяльності демонструє, що впровадження електронних систем може значно підвищити ефективність роботи нотаріусів. Такі країни, як Грузія, Казахстан, Німеччина та Естонія, вже мають успішні приклади цифрової трансформації нотаріату. Їхній досвід свідчить про важливість інтеграції нотаріальних систем із державними базами даних, використання кваліфікованих електронних підписів і впровадження автоматизованих платформ для електронного документообігу.

На основі проведеного дослідження запропоновано напрями вдосконалення нормативно-правової бази України для адаптації нотаріату до сучасних цифрових викликів. Зокрема, доцільно створити єдиний електронний реєстр нотаріусів із зазначенням їхніх послуг, запровадити обов'язкове використання кваліфікованого електронного підпису та розробити автоматизовану платформу для взаємодії між нотаріусами, клієнтами та державними реєстрами. Також необхідно посилити кібербезпеку нотаріальної діяльності шляхом застосування сучасних програм захисту інформації та уніфікувати законодавчі акти, що регулюють цифровий нотаріат.

Перспективи подальших досліджень у сфері цифровізації нотаріальної діяльності відкривають широке поле для наукових і практичних напрацювань. Насамперед варто зосередитися на аналізі інтеграції нотаріальних процесів із загальнодержавними цифровими платформами, що дозволить досягти синергії між різними органами влади, нотаріусами та громадянами. Особливо актуальним є дослідження оптимальних шляхів забезпечення кібербезпеки нотаріальної діяльності. У цьому контексті важливим є створення ефективних механізмів захисту електронних реєстрів і документів від несанкціонованого доступу, а також запровадження інструментів моніторингу потенційних загроз.

Список використаних джерел

1. Бисага Ю.Ю. Цифрові технології в нотаріаті: сутність та особливості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. Ужгород, 2023. Вип. 78. С. 11-16. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.78.2.1> (дата звернення: 12.10.2024).*
2. Журавльова З. Адміністративно-правове регулювання функціонування електронного нотаріату. *Підприємництво, господарство і право. 2020. Вип. 12. С. 148-151. URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.12.25> (дата звернення: 12.10.2024).*
3. Марченко В.М. Окремі питання впровадження в Україні системи Е-нотаріату. *Прикарпатський юридичний вісник. 2020. Вип. 1(30). С. 42-46. URL: [https://doi.org/10.32837/руув.v0i1\(30\).513](https://doi.org/10.32837/руув.v0i1(30).513) (дата звернення: 12.10.2024).*
4. Лиля-Барська А.В. Цифровізація нотаріальної діяльності в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 8. С. 230-231. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-8/51> (дата звернення: 12.10.2024).*
5. Agustín I.Y., Anand, G. Proposing notaries' deed digitalization in Indonesia: A legal perspective. *Lentera Hukum, 2021. Vol. 8(1), p. 49-72. DOI: 10.19184/ejrh.v8i1.21375.*
6. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003. № 851-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003 р., № 36. Ст. 275. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 12.10.2024).

7. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 р. № 675-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015 р. № 45. Ст. 410. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text> (дата звернення: 12.10.2024).
8. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010 р. № 34. Ст. 481. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення: 12.10.2024).
9. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992 р. № 48. Ст. 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 12.10.2024).
10. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 95.10.2017 р. № 2155-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017 р. № 45. Ст. 400. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> (дата звернення: 12.10.2024).
11. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.03.2021. № 167-р. Урядовий кур'єр. 2011. № 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 12.10.2024).
12. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993. № 3425-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993 р. № 39. Ст. 383. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> (дата звернення: 12.10.2024).
13. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення регулювання нотаріальної діяльності від 15.02.2022 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/26950> (дата звернення: 12.10.2024 р.).
14. Пашковська Т. Електронний нотаріат»: необхідність назріла. *Юридична газета*. 2013. № 11. С. 8-10. URL: <https://corporate.interlegal.com.ua/elektronniy-notar-at-neobh-dn-st/> (дата звернення: 12.10.2024).
15. Порівняльне дослідження цифровізації нотаріату. ГО «Офіс ефективного регулювання». 2024. 118 с. URL: https://brdo.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/PORIVNYALNE_DOSLIDZHENNYA_TSYFROVIZATSII_NOTARIATU_finalne-1.pdf (дата звернення: 12.10.2024).
16. Бернацька І. Нотаріат Італії – огляд, доступ до професії, технології, відчуження нерухомості та Національна рада нотаріусів. *МЕН*. 2014. № 6(78). С. 86-93. <http://yurradnik.com.ua/stati/notariat-italiyi-oglyad-dostup-do-profesiyi-tehnologiyi-vidchuzhennya-neruhomosti-ta-natsionalna-rada-notariusiv1/> (дата звернення: 12.10.2024).
17. Денисяк Н.М. Реформування інституту нотаріату в сучасних умовах євроінтеграції. *«Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2023. №1 С. 547-551. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.01.95> (дата звернення: 12.10.2024).
18. Красногор О.В. Інтеграція цифровізації у сфері нотаріату. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2024. Вип. 12. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2024-12-01-08> (дата звернення: 12.10.2024).
19. Bitdefender GravityZone Business Security Enterprise: захист нотаріусів від кібератак. *Нотаріальна палата України*. URL: <https://npu.ua/news/bitdefendersecurity/> (дата звернення: 14.10.2024).
20. Цифровізація нотаріату: перевірити нотаріальний документ з QR-кодом можна у застосунку Дія. Міністерство юстиції України. 02.11.2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/cifrovizaciya-notariatu-pereviriti-notarialnij-dokument-z-qr-kodom-mozhna-u-zastosunku-diya> (дата звернення: 12.10.2024).